

Dr. sc. Marina Carić*

ISTRAŽIVANJE – ZAKONODAVNI OKVIR I PRAKTIČNA PRIMJENA

Autorica se u radu bavi posebnostima postupka za lakša kaznena djela, i to s aspekta zakonodavnog okvira i praktične primjene. Analizirajući koncepciju postupka za lakša kaznena djela kao dijela jedinstvenog normativnog modela kaznenog postupka, izvodi zaključak da je ipak u pitanju poseban modalitet postupka za posebnu kategoriju kaznenih djela, koji se razlikuje od postupka za klasična kaznena djela s propisanom kaznom višom od pet godina. Taj zaključak proizlazi iz značajnih razlika između istrage i istraživanja, kao i iz određenih specifičnosti u drugim stadijima postupka. Središnji dio rada posvećen je istraživanju kao formalnom postupovnom stadiju koji se provodi prije podizanja optužnice za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Razmatra se pitanje započinjanja istraživanja, nejavnosti istraživanja, prava okrivljenika u istraživanju (uvid u spis predmeta, prijedlog okrivljenika za provođenje dokazne radnje, provođenje dokaznog ročišta), istražnog zatvora u istraživanju te završetka istraživanja. Također se razmatra prijedlog žrtve koja je preuzela progon za provođenje istraživanja. Posebno poglavlje posvećeno je pravnim sredstvima koja okrivljenik može podnijeti u istraživanju. Autorica kritički analizira zahtjev za ponovnim provođenjem dokaznih radnja zbog nedostave obavijesti iz čl. 213. st. 2. ZKP/13, prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka te prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane i nezakonitog istraživanja. Upravo u tom području predlaže se uvođenje novog samostalnog pravnog sredstva prigovora zbog nezakonitog istraživanja kao sudske kontrole zakonitosti kaznenog progona, odnosno postojanja pozitivnih i nepostojanja negativnih pretpostavaka za provođenje istraživanja. Propisivanjem ovako koncipiranog pravnog sredstva riješilo bi se i pitanje trenutka započinjanja

---

* Dr. sc. Marina Carić, docentica na Katedri za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

** Zahvaljujemo Jeleni Maraš, zamjenici ODO-a u Splitu, na suradnji i značajnom doprinosu prilikom izrade ovog rada. Sistematičnim prikupljanjem vrlo opsežnih podataka te iznošenjem praktičnih iskustava, problema u radu i stručnih stajališta pridonijela je analizi spornih pitanja i pojedinim zaključcima.

kaznenog postupka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina, a to je trenutak omogućavanja sudske kontrole zakonitosti istraživanja. Osim analize teorijskih pitanja autorica iznosi rezultate istraživanja državnoodvjetničke prakse koje je provedeno u Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu u razdoblju od 2014. do 2017. godine. Predmet istraživanja bila su pravna rješenja predviđena u odredbama o istraživanju, a dobiveni rezultati pokazuju da su državni odvjetnici dobro prihvatili i učinkovito primjenjuju zakonska rješenja.

Ključne riječi: kazneni postupak, lakša kaznena djela, istraživanje, pravna sredstva, državnoodvjetnička praksa

1. UVODNE NAPOMENE

Lakša kaznena djela brojčano su dominantna kategorija kako u zakonodavstvu tako i u sudskoj praksi. U prilog tome govori činjenica da su od ukupno 293 članka Kaznenog zakona Republike Hrvatske iz 2011.¹ u kojima su propisane inkriminacije i kaznenopravne sankcije u 233 članka, u jednom ili više stavaka, propisana kaznena djela sa zapriječenom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina. Podaci iz državnoodvjetničke prakse koje ćemo analizirati u ovom radu pokazuju da je od ukupnog broja kaznenih prijava u radu u pojedinim godinama kaznenih prijava za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili s kaznom zatvora do pet godina od 73 % do 83 %. Donošenjem V. Novele Zakona o kaznenom postupku iz prosinca 2013.² počele su se primjenjivati nove odredbe koje uređuju postupak za lakša kaznena djela, što je na teorijskom i praktičnom planu otvorilo određena pitanja. Čini se da je to opravdan razlog za analizu kako se novi zakonodavni okvir primjenjuje u praksi te zahtijevaju li pojedina od tih zakonskih rješenja neku doradu ili modifikaciju. Iako se nova rješenja – istina, u različitom opsegu – odnose na sve stadije postupka za lakša kaznena djela, najznačajnije promjene i posebnosti vezane su uz prethodni postupak, i to osobito uz istraživanje kao postupovnu fazu. Stoga smo se u našoj teorijskoj analizi i istraživanju prakse usredotočili upravo na istraživanje budući da bi analiza ostalih novih rješenja prelazila zadani opseg ovog rada. Imajući na umu da je državni odvjetnik (u daljnjem tekstu: DO) *dominus litis* prethodnog postupka, kao izvor podataka uzeti su državnoodvjetnički spisi Općinskog državnog odvjetništva u Splitu (u daljnjem tekstu: ODO Split) u kojima se postupalo u razdoblju od 1. 1. 2014.

---

¹ Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN, br. 125/11, 144/12, 56/13 i 61/15 – ispr.), u daljnjem tekstu: KZ/11.

² Zakon o kaznenom postupku (NN, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17), u daljnjem tekstu: ZKP/08.

do 31. 12. 2017. Budući da se radi o iznimno velikom broju spisa, pokazao se praktički neprovedivim uvid u svaki pojedini spis u cijelom četverogodišnjem razdoblju te smo za navedeno razdoblje dali samo okvirne podatke. Stoga smo se za pribavljanje podataka koji se odnose na pitanja koja su predmet naše analize odlučili za 2017. godinu, jer je u informatičkom smislu najbolje obrađena, s napomenom da se do traženih podataka ne može doći uvidom u službene statistike i državnoodvjetničke upisnike.**

2. POSTUPAK ZA LAKŠA KAZNENA DJELA

Petom novelom Zakona o kaznenom postupku,³ koja je značila provedbu pozitivnih ustavnih obveza zakonodavca određenih Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 19. srpnja 2012. godine,⁴ uveden je jedinstveni normativni model kaznenog postupka za sva kaznena djela u RH,⁵ koji je utemeljen na jedinstvenim načelima kaznenog procesnog prava, a sadržava u sebi, pored temeljnog oblika za klasični kriminalitet, još i posebne procesne forme za lakša kaznena djela i kaznena djela „koja prijete organiziranom životu u zajednici“. Ta je diferencijacija provedena najvećim dijelom u prethodnom postupku s obzirom na težinu kaznenih djela. Tako je za lakša kaznena djela sa zapriječenom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina propisano određeno pojednostavnjenje prethodnog postupka, dok su za osobito teška kaznena djela „koja prijete organiziranom životu u zajednici“ propisana veća ograničenja temeljnih prava građana i prava obrane. Takvo uređenje rezultat je odustanka u formalnom smislu od pravnog rješenja u ZKP/08, koji je poznavao dva oblika kaznenog postupka, redoviti i skraćeni za kaznena djela s kaznom zatvora do 12 godina.⁶ Navedeni zakonodavni koncept slijedi rješenja većine stranih zakonodavstava, koja ne poznaju skraćeni postupak za kaznena djela do pet godina zatvora kao poseban oblik postupka, nego kao pojednostavnjenu procesnu formu nomotehnički smještenu među posebne postupke, uređenu s manjim brojem odredaba koje predviđaju posebnosti takvih postupanja.⁷

---

³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (NN, 145/13) stupio je na snagu 15. prosinca 2013. – u daljnjem tekstu: ZKP/13.

⁴ Odluka i Rješenje U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010, U-I-2871/2011. – u daljnjem tekstu: Odluka USRH.

⁵ O važnosti Ustavne odluke v. Đurđević, Z., Odluka Ustavnog suda RH o suglasnosti Zakona o kaznenom postupku s Ustavom, HLJKPP, vol. 19, br. 2/2012, str. 420-421.

⁶ To izrijekom proizlazi iz Nacrta konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, Zagreb, 25. listopada 2013., str. 84 – u daljnjem tekstu: Nact.

⁷ Opširnije Carić, M., Skraćeni oblici kaznenog postupka (doktorska disertacija), Split, 2012, str. 174-180, 196-199, 224-229, 147-164, 165-167, 240-247, 263-266, kao i čl. 429-445 ZKP-a Slovenije.

Kazneni postupak za lakša kaznena djela uređen odredbama ZKP/13 ima postupovnu strukturu kao i postupak za kaznena djela s kaznom višom od pet godina. Prethodni kazneni postupak podijeljen je na jasne procesne stadije s obzirom na razinu sumnje o počinjenju kaznenog djela i počinitelju. Izvidi kaznenih djela, kao neformalni predistražni stadij u kojem se tek „razjašnjava“ sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo kako bi se utvrdilo ima li nekih osnova za tu sumnju, predstavljaju preliminarna istraživanja. Tijekom izvida mogu se provesti hitne dokazne radnje osim psihijatrijskog vještačenja, dokazne radnje prema nepoznatom počinitelju i posebne dokazne radnje, ali one ne mijenjaju primarno neformalnu prirodu izvida. Potom slijedi istraživanje, koje je nova postupovna faza, različita od stadija istrage, koja se provodi za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora višom od pet godina. To je stadij prethodnog postupka koji se provodi prije podizanja optužnice za lakša kaznena djela i tijekom kojeg se provode dokazne radnje koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Iako DO ne donosi formalnu odluku o početku prethodnog postupka, nego samo dostavlja obavijest o provođenju prve dokazne radnje okrivljeniku, okrivljeniku je zagarantirana sudska kontrola zakonitosti i utemeljenosti kaznenog progona, kao i poštivanje procesnih prava obrane. U stadiju optuživanja⁸ na raspravi i u drugostupanjskom postupku propisane su određene posebnosti.

Na ovom mjestu osvrnut ćemo se na dvojbu jesu li konkretna rješenja uređenja postupka za lakša kaznena djela u ZKP/13 sasvim dosljedno slijedila intenciju Odluke USRH o jedinstvenom normativnom modelu kaznenog postupka. Naime usporedbom istrage kao formalnog kaznenog dijela prethodnog postupka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora višom od pet godina i istraživanja kao također formalnog dijela prethodnog postupka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina uočavaju se pojedine po našem mišljenju ne baš zanemarive razlike. Svaki od navedenih stadija započinje na različit način: istraga formalnim državnoodvjetničkim aktom, tj. pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, a istraživanje bez donošenja formalnog državnoodvjetničkog akta, tj. dostavom u roku od tri dana obavijesti o provođenju prve dokazne radnje okrivljeniku. Pravni učinci tih radnja u oba su slučaja jednako važni za okrivljenika i druge sudionike u postupku.⁹ Druga je značajna razlika u načinu obavještavanja okrivljenika o optužbi. U istrazi obavijest optuženiku o optužbi sadržana je u rješenju DO-a o provođenju istrage, uz koje se dostavlja i pouka o pravima, dok je u istraživanju obavijest

---

⁸ Pojedina rješenja otvaraju određena pitanja. V. Đurđević, Z., Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/08: prvi dio?, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 342-345, 357; Ivičević Karas, E., Kos, D., Sudska kontrola optužnice, HLJKPP, vol. 18, br. 2/2011, str. 466-467.

⁹ O tome će biti više riječi u sljedećim poglavljima.

o optužbi sastavni dio obavijesti o poduzimanju prve dokazne radnje okrivljeniku, uz koju se također dostavlja pouka o pravima. Treća razlika očituje se u posebnim modelima sudske zaštite okrivljenika od nezakonitog i neosnovanog kaznenog progona. Okrivljenik u istrazi ima pravo podnijeti žalbu sucu istrage (u daljnjem tekstu: SI) protiv rješenja o provođenju istrage u roku od osam dana od dana primitka rješenja. U istraživanju okrivljenik takvu zaštitu može zahtijevati odmah po dostavi obavijesti o provedenoj prvoj dokaznoj radnji podnošenjem prigovora DO-u zbog povrede postupovnih prava obrane,¹⁰ koji se može izjaviti i zbog nezakonitog istraživanja. O tom će prigovoru SI odlučivati tek ako DO ne prihvati prigovor, čime je posredno osigurana sudska zaštita od nezakonitog i neosnovanog kaznenog progona. Postojanje navedenih razlika između istrage i istraživanja navodi nas na zaključak da se radi o dva ravnopravna oblika prethodnog postupka predviđena za dvije različite kategorije kaznenih djela. Kad se imaju na umu i ostala ponešto drugačija konkretna rješenja u drugim postupovnim stadijima, može se reći da postupak za lakša kaznena djela ima značajne osobitosti, koje ga razlikuju od postupka za kaznena djela za koja se provodi istraga. Držimo da za ocjenu ovog pitanja nije presudno spominju li se u tekstu zakona izričito pojmovi „redoviti“ i „skraćeni“ postupak,¹¹ nego je važniji pravni i praktični značaj konkretnih rješenja. U pitanju su dva modaliteta postupka prilagođena potrebama postupanja ovisno o težini kaznenog djela. U prilog tome govori i nomotehničko rješenje, po kojem odredbe koje uređuju postupak za lakša kaznena djela nisu izdvojene u posebnu glavu među posebne postupke kao pojednostavnjene forme, nego su paralelno uklopljene u glavni korpus zakona. Valja napomenuti da praksa ponekad pokazuje da se u postupcima za lakša kaznena djela mogu pojaviti složenije procesne situacije od onih u postupcima za kaznena djela „klasičnog“ srednjeg kriminaliteta. Izneseno tumačenje ne dovodi u pitanje postojanje pojednostavnjenih procesnih formi kao što je izdavanje kaznenog naloga (kojem može prethoditi provođenje pojedine dokazne radnje), postupanje po privatnoj tužbi ili sporazumijevanje stranaka o uvjetima priznanja krivnje i/ili o sankciji.

Već smo spomenuli kakav je udio postupka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina u ukupnom broju postupaka za sva kaznena djela. Navedena tvrdnja utemeljena je na podacima o kaznenim prijavama u radu u ODO-a Split u razdoblju od 2014. do 2017.

---

¹⁰ V. *infra* 4.3.

¹¹ Identično razmišlja Novokmet, A., *Sudska kontrola optužbe*, Zagreb, 2015, str. 417 (bilj. 1666).

Tablica 1

**BROJ KAZNENIH PRIJAVA U RADU ZA SVA KAZNENA DJELA
 I ZA KAZNENA DJELA DO PET GODINA U ODO-U U SPLITU
 OD 2014. DO 2017. GODINE**

Godina	2014.	2015.	2016.	2017.
Sva kaznena djela				
Novе prijave	1401	3022	3430	3266
Prenešene prijave	615	375	590	569
Ukupno u radu	2016	3397	4020	3835
Kaznena djela do pet god				
Novе prijave	1052	2527	2772	2664
Prenešene prijave	424	285	460	461
Ukupno u radu	1476 73 %	2812 83 %	3232 80 %	3065 80 %

Iz iznesenih podataka proizlazi da je udio kaznenih djela do pet godina konstantno visok (od 73 % do 83 %) tijekom svih analiziranih godina. Zamjetan porast broja zaprimljenih kaznenih prijava za kaznena djela do pet godina zatvora u 2015., 2016. i 2017. godini u odnosu na 2014. godinu posljedica je izmjena Kaznenog zakona (NN, br. 56/15 od 22. svibnja 2015.) kojima je smanjen iznos male vrijednosti stvari, imovinskog prava i imovinske koristi (s 2000 na 1000 kn), kao i smanjenja posebnog minimuma i maksimuma kazne zatvora za kazneno djelo teške krađe (šest mjeseci do pet godina). Tome je pridonijela i izmjena teritorijalne nadležnosti ODO-a, odnosno spajanje ODO-a u Splitu, ODO-a u Sinju i ODO-a u Makarskoj.

Tablica 2

**VRSTE DRŽAVNOODVJETNIČKIH ODLUKA ZA KAZNENA DJELA
 DO PET GODINA DONESENE U ODO-U U SPLITU
 OD 2014. DO 2017. GODINE¹²**

Godina	Ukupno prijava za kaznena djela do pet godina u radu	Ukupan broj državnoodvjetničkih odluka	Rješenja o odbačaju		Optužnice		Optužnice s kaznenim nalogom	
			Broj	%	Broj	%	Broj	%
2014.	1476	1237	473	38 %	392	32 %	372	30 %
2015.	2812	2261	1222	54 %	439	19 %	600	27 %
2016.	3232	2713	1626	60 %	471	17 %	616	23 %
2017.	3065	2379	1386	58 %	451	19 %	542	23 %

¹² Navedeni podaci ne obuhvaćaju odluke o ustupu ni optužnice prema neubrojivima, što utječe na broj prijava koje su ostale u radu za iduće razdoblje.

Navedeni podaci o tri vrste državnoodvjetničkih odluka za kaznena djela do pet godina pokazuju da je velik udio rješenja o odbačaju kaznene prijave (pretežno iznad 50 %), dok je kod optužnica nešto veći udio optužnica sa zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga. Valja napomenuti da rješenja o odbačaju kaznene prijave mogu biti donesena bez provođenja istraživanja, ali i nakon provedenog istraživanja. Naime DO je nakon primitka kaznene prijave, utvrđujući postoji li osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo s propisanom kaznom do pet godina zatvora, odnosno postoje li zakonske smetnje za kazneni progon, mogao odmah zaključiti da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja. U tom je slučaju bez provođenja istraživanja donio rješenje o odbačaju kaznene prijave. Međutim u nekim slučajevima DO je utvrdio da postoje pozitivne, odnosno da ne postoje negativne pretpostavke za kazneni progon, pa je pokrenuo i proveo istraživanje provođenjem dokaznih radnja koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Ako mu tako utvrđene činjenice tijekom istraživanja nisu bile dostatne za podizanje optužnice, odnosno upućivale su na neki od razloga za odbacivanje kaznene prijave, DO je donio rješenje o odbačaju.

Tablica 3

BROJ ISTRAŽIVANJA PROVEDENIH U ODO-u
U SPLITU OD 2014. DO 2017. GODINE

Godina	Ukupno prijava za kaznena djela do pet godina u radu	Broj istraživanja	
2014.	1476	387	26 %
2015.	2812	886	32 %
2016.	3232	914	28 %
2017.	3065	932	30 %

Iz iznesenih podataka vidljivo je da je udio provedenih istraživanja u odnosu na ukupan broj kaznenih prijava u radu promatrano po godinama neznatno varirao, s iznimkom 2014. Već smo objasnili razlog gotovo dvostrukog povećanja broja predmeta u 2015. u usporedbi s 2014., što se reflektira i na manji broj istraživanja u 2014. Raspon od 28 % do 32 % provedenih istraživanja od ukupnog broja prijava treba promatrati u korelaciji s udjelima pojedinih vrsta državnoodvjetničkih odluka, kao i s njihovim međusobnim brojčanim odnosima.

3. ISTRAŽIVANJE

3.1. Započinjanje istraživanja

Istraživanje je formalni postupovni stadij koji se provodi prije podizanja optužnice za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. DO ne donosi formalnu odluku o započinjanju te faze, već se kao njezin početak uzima dostavljanje obavijesti o poduzimanju prve dokazne radnje okrivljeniku,¹³ koje mora biti izvršeno u roku od tri dana od provođenja te radnje. Navedeni rok za dostavu obavijesti, prema mišljenju zakonopisca, pokazuje se primjerenim kako s obzirom na zahtjeve prakse tako i s obzirom na prava okrivljenika da ima saznanja o svojem formalnom statusu okrivljenika, kao i zbog korištenja prava koja okrivljeniku pripadaju zbog tog statusa.¹⁴ Prije odluke o poduzimanju prve dokazne radnje DO mora utvrditi postojanje zakonskih pretpostavaka za provođenje istraživanja propisanih čl. 213. st. 1. ZKP/13.¹⁵ Kao pozitivna pretpostavka zahtijeva se postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Kao negativne pretpostavke predviđene su procesne smetnje za kazneni progon te osobe.¹⁶ Takvom pravnom konstrukcijom usklađen je trenutak započinjanja istraživanja s načelom legaliteta kaznenog progona iz čl. 2. st. 3. ZKP/13¹⁷ te su jasno razgraničeni neformalno postupanje usmjereno na razjašnjenje sumnje je li kazneno djelo uopće počinjeno i trenutak započinjanja formalnog postupka nakon što je DO utvrdio da su ispunjene zakonske pretpostavke za kazneni progon.¹⁸ Tijekom istraživanja DO može sam provesti ili naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnja koje su svrhovite za podizanje optužnice. U pitanju su „redovne“ dokazne radnje¹⁹ ili dokazne radnje za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na raspravi ili bi njihovo izvođenje bilo otežano.²⁰

---

¹³ Pod prvom dokaznom radnjom ne podrazumijevaju se hitne dokazne radnje iz čl. 212. i čl. 214. ZKP/13 – tako: Garačić, A.; Novosel, D., *Zakon o kaznenom postupku u sudskoj praksi*, Rijeka, 2018, str. 584.

¹⁴ V. Nacrt, str. 122.

¹⁵ Đurđević navodi da se istraživanje pokreće kad postoji osnovana sumnja da je osoba počinila kazneno djelo, a započinje dostavom obavijesti o poduzimanju dokazne radnje okrivljeniku. V. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 322-323.

¹⁶ Izričito propisivanje tih procesnih smetnja u navedenom članku uvjetovano je potrebom postizanja veće preglednosti i jasnoće norme te uvođenjem prigovora zbog zaštite postupovnih prava obrane. Usp. Nacrt, *loc. cit.*

¹⁷ Usp. Novokmet, A., *op. cit.*, str. 419.

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ Jasno je da se radnje iz čl. 212., 214. i 332. mogu poduzimati i prije utvrđivanja osnovane sumnje protiv određene osobe. V. Pajčić, M., *Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku*, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 644.

²⁰ V. Garačić, A.; Novosel, D., *op. cit.*, str. 583.

Važnost formalnog normiranja istraživanja proizlazi iz pozitivne ustavne obveze zakonodavca da odredi trenutak obavještanja neke osobe da je u statusu osumnjičenika u slučajevima kada se provodi istraživanje.²¹ Stoga je predviđen poseban način obavještanja okrivljenika da protiv njega postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo te da se protiv njega provodi istraživanje. To je provedeno putem dostavljanja obavijesti²² o provođenju dokaznih radnja okrivljeniku u roku od tri dana od provođenja prve dokazne radnje. Na taj se način postižu tri cilja značajna za okrivljenika.²³

DO je dužan uz navedenu obavijest dostaviti pouku o pravima iz čl. 239. st. 1. ZKP/13. Na taj način okrivljenik je u ranoj fazi postupanja obaviješten da protiv njega postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo povodom kojeg se vrši istraživanje provođenjem konkretnih dokaznih radnja. Također je upoznat s pravima koja ima tijekom postupka. Važno je napomenuti da nije predviđena mogućnost odgode dostave obrani, obavijesti o provođenju prve dokazne radnje ni pouke o pravima.²⁴ Valja upozoriti na iznimnu važnost tog promptnog obavještanja okrivljenika o njegovoj pravnoj i procesnoj situaciji jer se jedino na takav način može od samog početka formalnog postupanja ostvariti postulat „jednakosti oružja“, kao i ostalih temeljnih procesnih jamstava iz čl. 29. Ustava i čl. 6. EKLJP-a, čije značenje za ostvarenje učinkovite obrane ne opada s činjenicom da se radi o lakšim kaznenim djelima.²⁵

Određivanje trenutka obavještanja neke osobe da je u statusu osumnjičenika povezano je s konstituiranjem optužbe u stadiju istraživanja. ZKP/13 u čl. 213. st. 2. izrijekom je propisao dužnost DO-a da u roku od tri dana od provođenja prve dokazne radnje obavijesti okrivljenika o provođenju dokaznih radnja, a time i o provođenju istraživanja. Takvim rješenjem zakonopisac je slijedio autonomni pojam optužbe za kazneno djelo, izgrađen u konvencijskom pravu i praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP). U pitanju je stajalište nastalo tumačenjem i primjenom čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP).

---

²¹ Odluka USRH, t. 39. 6.-39.8. i 245.

²² U dopisu kojim obavještava okrivljenika o provođenju istraživanja DO treba upozoriti okrivljenika na sadržaj točke 1. pouke o pravima te ga obavijestiti o do tada provedenim dokaznim radnjama i da nastavlja s provođenjem dokaznih radnji. Garačić, A.; Novosel, D., *op. cit.*, str. 584-585.

²³ Opširnije Novokmet, A., *op. cit.* str. 420-421.

²⁴ O razlozima takva rješenja v. t. 111. Odluke USRH.

²⁵ Navedeno stajalište iznosi Carić u radu: Carić, M., Preporuka Vijeća Europe o pojednostavljenju kaznenog pravosuđa i njezin utjecaj u pojednostavljenim procesnim formama u hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu, Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog savjetovanja „Europeizacija kaznenog prava i zaštita ljudskih prava u kaznenom postupku i postupku izvršenja kaznenopravnih sankcija“ (ur. Anita Kurtović Mišić, Matko Pajčić, Damjan Korošec, Borislav Petrović), Split, 2017, str. 237.

Budući da se, sukladno čl. 6. st. 1., zaštitna jamstva prava na pravični postupak aktiviraju od onog trenutka kada se utvrdi da protiv neke osobe postoji optužba za kazneno djelo, važno je točno utvrditi koji je to trenutak. Prilikom utvrđivanja tog trenutka ESLJP se ne vodi formalnim kriterijima,²⁶ već razvija autonomni pojam optužbe za kazneno djelo. Taj pojam proizlazi iz stajališta ESLJP-a da s gledišta prava na pravični postupak uopće nije značajna konkretna nacionalna odredba o početku kaznenog postupka, već su relevantne radnje i mjere koje se poduzimaju prema okrivljeniku ili u vezi s njim, a utječu na njegov kaznenopravni položaj.²⁷ Stoga je ESLJP konstituirao autonomno poimanje pojma optužbe, kao i trenutka započinjanja kaznenog postupka, koji su potpuno neovisni o uređenju tih pitanja u domaćem postupku.²⁸ Sukladno praksi ESLJP-a optužbom za kazneno djelo smatra se službena obavijest nadležne vlasti pojedincu da je počinio kazneno djelo,²⁹ ali i svaka radnja ili mjera koju poduzima nadležno tijelo koja implicira da je osoba počinila kazneno djelo te supstancijalno pogoršava njezinu situaciju i pretvara je u okrivljenika³⁰ na jednak način kao i službena obavijest o optužbi za kazneno djelo.

Valja spomenuti još jedno otvoreno pitanje vezano uz započinjanje istraživanja, a to je trenutak formalnog započinjanja kaznenog postupka. Dok se u postupku za kaznena djela za koja se provodi istraga trenutak započinjanja istrage i trenutak formalnog započinjanja kaznenog postupka poklapaju, a to je nastupanje pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage (čl. 17. st. 1. t. 1.), u stadiju istraživanja nije tako. Kazneni postupak za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina započinje tek potvrđivanjem optužnice, dakle na kraju stadija optuživanja (čl. 17. st. 1. t. 2.). Nije jasno iz kojih je razloga došlo do takva dispariteta, koji bi morao biti procesno utemeljen, jer u protivnom dovodi do diskriminacije i neopravdane nejednakosti u položaju građana.³¹ Razlog takva rješenja koji je navela radna skupina, a to je nepostojanje sudske kontrole tijekom istraživanja,³² više ne postoji jer je prigovor zbog povrede procesnih prava

---

²⁶ Na moguće negativne posljedice primjene formalnog kriterija koje dovode do ograničenja ili čak potpunog lišavanja okrivljenikovih prava zajamčenih Konvencijom upozorava Trechsel. V. Trechsel, S., *Human Rights in Criminal Proceedings*, Oxford University Press, New York, 2005, str. 32.

²⁷ Usp. Đurđević, Z., *Sudska kontrola državnoodvjetničkog kaznenog progona i istrage: poredbenopravni i ustavni aspekt*, HLJKPP, vol. 17, br. 1/2010, str. 18.

²⁸ Opširnije McBride, G., *Human rights and criminal procedure*, The case law of the European Court of Human Rights, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2009, str. 28-31; Trechsel, S., *loc. cit.*

²⁹ Deweer protiv Belgije, presuda od 27. veljače 1980., br. 6903/75.

³⁰ Foti i drugi protiv Italije, presuda od 10. prosinca 1982., br. 7604/76.

³¹ Na to upozorava Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 322.

³² V. Đurđević, Z., *Osvrt na rezultate rada radne skupine Ministarstva pravosuđa za usklađivanje Zakona o kaznenom postupku s Ustavom Republike Hrvatske*, HLJKPP, vol. 20, br. 1/2013, str. 39.

obrane proširen na sudsku kontrolu zakonitosti kaznenog progona.³³ Spomenuti disparitet još je nelogičniji kad se uzme u obzir da su ostala važna pitanja u istrazi i istraživanju riješena na identičan način. Jednake su zakonske pretpostavke za započinjanje oba stadija vezane uz načelo legaliteta kaznenog progona, osoba protiv koje se ti stadiji provode ima formalni položaj okrivljenika,³⁴ nomotehnički se istraga i istraživanje nalaze u glavi zakona koja nosi naziv Kazneni postupak, osigurana je sudska kontrola putem prigovora zbog povrede postupovnih prava obrane, a iste su i dokazne radnje koje poduzima DO.³⁵

U praksi se mogu postaviti određena pitanja, ali držimo da smo iznesenom zakonskom koncepcijom rješavanja prigovora zbog nezakonitog istraživanja *de lege ferenda* odgovorili na moguće praktične dvojbe.³⁶

U provedenom istraživanju državnoodvjetničke prakse (u daljnjem tekstu: DO-praksa) utvrđivali smo koje su vrste bile radnje provedene kao prva dokazna radnja prije obavijesti po čl. 213. te kakva je njihova učestalost s obzirom na kazneno djelo za koje se provodio postupak.

Tablica 4.

PRVA DOKAZNA RADNJA PRIJE OBAVIJESTI
PO ČLANKU 213. ZKP-a OBAVLJENA U ISTRAŽIVANJIMA
U ODO-u U SPLITU OD 1. 1. DO 31. 12. 2017.

Prva dokazna radnja prije obavijesti po čl. 213. ZKP-a	čl. 228./1.-3. KZ-a čl. 229./1., 3. KZ-a	čl. 139. st. 1.-4. KZ-a	čl. 179.A KZ-a	čl. 117./2. KZ-a čl. 118./1. KZ-a	čl. 227./1., 2., 5. KZ-a	čl. 140./1.-3. KZ-a	Ostala kaznena djela	Ukupno
Ispitan osumnjičenik	187	109	26	36	42	6	141	547
Ispitan svjedok	33	12	0	2	12	2	47	108
Ispitan oštećenik	47	66	5	15	33	11	63	240
Vještačenje	1	5	1	3	14	0	13	37
Ukupno provedenih radnja po kaznenim djelima	268	192	32	56	101	19	264	932

Dokazna radnja koja se gotovo za sva kaznena djela najčešće provodila kao prva dokazna radnja bilo je ispitivanje osumnjičenika. Po učestalosti pro-

³³ Usp. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), *loc. cit.*

³⁴ Čl. 202. st. 2. t. 2. propisuje: „Okrivljenik je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili osoba koja je obaviještena na temelju članka 213. stavka 2. ovog Zakona, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba i osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog.“

³⁵ Na to upozorava i Novokmet, A., *op. cit.*, str. 419, bilj. 1671, str. 471-472.

³⁶ V. *infra* br. 4.3.

vođenja također za sva kaznena djela slijedi ispitivanje oštećenika, a potom ispitivanje svjedoka. Razlog prevladavajućeg ispitivanja osumnjičenika jest ocjena DO-a da će, ovisno o sadržaju i cjelovitosti iskaza, moći najučinkovitije odlučiti o potrebi provođenja drugih dokaznih radnja i njihovoj vrsti. Naime u slučaju priznanja kaznenog djela uglavnom nema potrebe provoditi druge dokazne radnje. U suprotnom, ako osumnjičenik ne priznaje kazneno djelo, DO-u je olakšana odluka o daljnjem postupanju jer se iskristalizira koje činjenice osumnjičenik osporava i koje dokaze predlaže. Dokazna radnja ispitivanja oštećenika, tj. žrtve, najčešće se provodi kao prva dokazna radnja kod kaznenih djela koja se progone po prijedlogu oštećenika kako bi se provjerilo postoji li i dalje pretpostavka za kazneni progon ili, u slučaju neosuđivanosti osumnjičenika, radi provjere mogućnosti odbačaja kaznene prijave pozivom na institut beznačajnog djela (šteta nadoknađena, nezainteresiranost za progon) ili postupanja po načelu svrhovitosti koje zahtijeva prethodnu suglasnost oštećenika. Dokazna radnja vještačenja najčešće se poduzima kao prva dokazna radnja kod kaznenog djela izazivanja prometne nesreće u cestovnom prometu iz čl. 227. st. 2. KZ/11, kaznenog djela tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 2. KZ/11 i kaznenog djela teške tjelesne ozljede iz čl. 118. st. 1. KZ/11, jer je težina ozljede bitno obilježje kaznenog djela, ili u slučaju sumnje u ubrojivost osumnjičenika.

U praksi DO nakon provođenja dokazne radnje ispitivanja osumnjičenika ispitanoj osobi dostavlja obavijest po čl. 213. st. 2. zajedno s poukom o pravima, čime osoba dobiva status okrivljenika. Međutim ako je kao prva dokazna radnja provedena neka od ostalih navedenih radnja, mogu se postaviti određena pitanja. Budući da okrivljenik sukladno čl. 341. st. 4. mora biti ispitan prije podizanja optužnice, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti, proizlazi zaključak da to mora biti učinjeno do završetka istraživanja. Iznimka od navedene obveze predstavlja podizanje optužnice sa zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga. To proizlazi iz činjenice da sukladno čl. 542. st. 5. optužno vijeće ispituje optužnicu u smislu čl. 344. st. 1. t. 1., 3. i 5. i je li optužnica podignuta na temelju vjerodostojne kaznene prijave, dakle ne ispituje je li optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski uvjeti (čl. 341. i 356. st. 3.), što podrazumijeva i prvo ispitivanje okrivljenika. Prije VII. Novele i stupanja na snagu čl. 208.a³⁷ nije bilo sporno da je okrivljenik ispitan prije podizanja optužnice, kada bi ga tijekom istraživanja ispitao DO ili istražitelj po njegovu nalogu. Člankom 208.a propisan je način ispitivanja osumnjičenika od strane policije, a snimka i zapisnik ispitivanja mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. Čini se da je zakonodavac upravo davanjem pravne valjanosti, odnosno dokazne snage toj radnji, stvorio određene dvojbe i nedoumice. Postavlja se pitanje može li ispitivanje osumnjičenika po čl. 208.a zamijeniti

---

³⁷ Čl. 208.a stupio je snagu 1. prosinca 2017. (čl. 67. VII. Novele).

ispitivanje okrivljenika koje se provodi kao dokazna radnja. Garačić i Novosel daju negativan odgovor navodeći da okrivljenik protiv kojeg se vodi istraživanje mora biti ispitan od DO-a ili istražitelja po njegovu nalogu.³⁸ Međutim kada se podiže optužnica bez provođenja istraživanja, praksa bi, pod uvjetom da se radi o činjenično istom djelu za koje je osumnjičenik ispitan u policiji, mogla zauzeti stajalište da se okrivljenik ne mora ponovno ispitati.³⁹ Budući da su moguća različita tumačenja tog pitanja u državnoodvjetničkoj i sudskoj praksi, može se govoriti o pravnoj praznini, koju bi valjalo popuniti izričitim propisivanjem zakonitog načina postupanja.

3.2. Nejavnost istraživanja

Postupanje u istraživanju nakon dostave obavijesti o provođenju prve dokazne radnje jest nejavno (čl. 213. st. 3.). Budući da su izvidi koji u pravilu prethode istraživanju tajni, navedena formulacija otvara pitanje kada prestaje tajnost, a počinje nejavnost postupanja.⁴⁰ Na to precizan odgovor daje čl. 36. Zakona o državnom odvjetništvu,⁴¹ koji propisuje da se u radu državnog odvjetništva smatraju tajnim spisi državnog odvjetništva za vrijeme provođenja izvida i drugih radnja u državnom odvjetništvu do donošenja rješenja o provođenju istrage, dostavljanja obavijesti iz čl. 213. st. 2. ZKP-a ili odbačaja kaznene prijave te da je odavanje tih podataka kazneno djelo.

Pojam nejavnosti istraživanja znači da osobe koje nisu sudionici u postupku nemaju pravo biti nazočne prilikom obavljanja radnja tijekom istraživanja. Osobe kojima zakon dopušta sudjelovati tijekom istraživanja odavanjem informacije koju su saznale sudjelovanjem ili prisustvovanjem provođenju dokazne radnje neće počinuti kazneno djelo.⁴²

Zakon predviđa mogućnost da tijelo koje provodi istraživanje odredi tajnost istraživanja ili samo nekog njegova dijela ako kumulativno postoji neki od razloga za isključenje javnosti s cijele rasprave ili s njezina dijela iz čl. 388. te ako bi javno objavljivanje podataka štetilo probicima istraživanja. Svi sudionici u postupku i druge osobe kojima zakon dopušta prisustvovanje radnjama

---

³⁸ Argumentiraju to pojmom okrivljenika iz čl. 202. st. 2. t. 2. ZKP/13 – Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 586-587. Identično stajalište zauzima Kos – V. Kos, D., Nova pozicija osumnjičenika/okrivljenika prema VII. Noveli ZKP/08, Novine u kaznenom zakonodavstvu – 2018, Zbornik radova, Opatija, 10.-11. svibnja 2018., str. 54.

³⁹ Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 573.

⁴⁰ Pajčić primjećuje da bi nejavnost trebala vrijediti i za radnje koje su provedene u istraživanju prije dostave obavijesti – V. Pajčić, M., *op. cit.*, str. 645.

⁴¹ Zakon o državnom odvjetništvu (NN, 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15, 82/15). U daljnjem tekstu: ZDO

⁴² Usp. Kos, D. i dr., Komentar zakona o kaznenom postupku, Zagreb, 2011.

koje se provode tijekom tajnog istraživanja, kao i sve osobe koje dođu do saznanja koja predstavljaju postupovnu tajnu, vezane su tajnošću te odavanjem onoga što su tom prilikom saznale čine kazneno djelo,⁴³ na što ih je tijelo koje provodi istraživanje dužno upozoriti. Pregledom državnoodvjetničke prakse utvrđeno je da u istraživanom razdoblju nema odluka o proglašavanju tajnosti cijelog ili samo dijela istraživanja.

3.3. Prava okrivljenika u istraživanju

Nakon primitka obavijesti o provođenju prve dokazne radnje okrivljenik stječe niz prava. Tako stječe pravo predložiti DO-u poduzimanje dokaznih radnja, a SI-ju provođenje dokaznog ročišta (čl. 236. st. 2.). Može ostvarivati i prava navedena u pouci o pravima (čl. 239. st. 1. t. 2.-5.) te ima pravo uvida u spis predmeta ako ga nije ranije stekao.⁴⁴ Naime okrivljenik pravo uvida u spis stječe odmah nakon ispitivanja ako je ono obavljeno prije dostave okrivljeniku obavijesti iz čl. 213. st. 2.⁴⁵

3.3.1. Prijedlog okrivljenika za provođenje dokazne radnje

Okrivljeniku je omogućeno da se na samom početku istraživanja (nakon tri dana) može aktivno uključiti u prethodni postupak predlaganjem provođenja dokazne radnje koju on smatra važnom za svoju obranu. To svakako istovremeno pridonosi i mogućnosti potpunijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, a posljedično i učinkovitijem postupku. Kvalitetno provedeno istraživanje olakšat će DO-u podizanje utemeljene optužnice ili eventualno odluku o odbacivanju kaznene prijave. Može se dakle reći da ostvarenje tog važnog prava okrivljenika, koje predstavlja pretpostavku za učinkovitu obranu, postiže i širi postupovni učinak.

Kada DO dobije prijedlog okrivljenika i prihvati ga kao utemeljen, provest će odgovarajuće dokazne radnje. Drugačije postupa ako ne prihvati prijedlog okrivljenika. Tada je dužan u roku od osam dana dostaviti prijedlog SI-ju i o tome pisano obavijestiti okrivljenika. Ako SI prihvati prijedlog okrivljenika za provođenje dokazne radnje, naložit će DO-u njezino provođenje. Međutim ako SI ne prihvati prijedlog, dužan je o tome pisano obavijestiti okrivljenika (čl. 234. st. 2.). Dužnost DO-a i SI-ja da pisano obavijeste okrivljenika o ne-

---

⁴³ Kazneno djelo odavanja službene tajne (čl. 300. st. 1. KZ-a) ili povrede tajnosti postupka (čl. 307. st. 1. KZ-a).

⁴⁴ Ako spis predmeta nije ranije formiran, DO to mora učiniti prije početka istraživanja (čl. 202. st. 2. t. 39. ZKP/13).

⁴⁵ Opširnije o pravu uvida u spis predmeta v. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 450-461.

prihvatanju prijedloga za provođenje dokaznih radnja osigurava njegovo pravo na informaciju o osnovanosti podnesenog prijedloga. Budući da okrivljenik tijekom cijelog postupka može ponoviti svoj prijedlog za provođenje dokazne radnje, obavijest mu može pomoći da bolje modificira svoj prijedlog u skladu s drugim izvedenim dokazima.

Ako se prijedlog obrane za provođenje dokazne radnje odnosi na ispitivanje svjedoka, radnja se provodi uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima. Na taj se način obrani omogućuje postavljanje pitanja svjedoku.⁴⁶ O mjestu i vremenu provođenja dokazne radnje obavještavaju se okrivljenik i branitelj,⁴⁷ pri čemu je osigurana primjena načela kontradiktornosti kad je obrana pravovremeno obaviještena o vremenu i mjestu provođenja dokazne radnje i mogućnosti da joj nazoči.⁴⁸ Također je okrivljeniku koji je lišen slobode zajamčeno pravo biti nazočan ročištu za provođenje dokazne radnje ako on to želi. Bit će doveden na ročište, uz obveznu prisutnost branitelja.⁴⁹ Umjesto toga može u provođenju dokazne radnje sudjelovati i putem audio-videouređaja ako na to pristane (čl. 234. st. 3.).⁵⁰

Tablica 5

**PRIJEDLOZI OKRIVLJENIKA ZA PROVOĐENJE DOKAZNIH
RADNJA U ISTRAŽIVANJIMA PROVEDENIM U ODO-u U SPLITU
OD 1. 1. DO 31. 12. 2017.**

Prijedlog okrivljenika za provođenje dokaznih radnji		čl. 228./229.	čl. 139.	čl. 179.a	čl. 117./118.	čl. 227.	čl. 140.	Ostalo	Ukupno
Državni odvjetnik prihvatio prijedlog		1	7	0	5	3	0	20	36
Državni odvjetnik odbio prijedlog	Sudac istrage naložio provođenje radnje	0	0	0	0	0	1	0	1
	Sudac istrage odbio	0	0	0	0	0	0	0	1
Ukupno									38

⁴⁶ V. Pavlović, Š., Zakon o kaznenom postupku, Treće, znatno izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje, Rijeka, 2017, str. 614.

⁴⁷ Obavijest okrivljeniku i branitelju može se u primjerenom roku priopćiti putem uređaja za telekomunikacije, o čemu se sastavlja službena zabilješka (čl. 234. st. 4.).

⁴⁸ Navedeno stajalište proizlazi iz prakse ESLJP-a: Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 15. prosinca 2011., br. 26766/05, 22228/06.

⁴⁹ Samo iznimno neće biti doveden na ročište ako je raspravno nesposoban ili zbog teško narušenog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti sudjelovati na ročištu.

⁵⁰ Usp. Odluka USRH, t. 190.

Tijekom 932 istraživanja provedena u 2017. samo je u 38, dakle u 4 % istraživanja, okrivljenik podnio DO-u prijedlog za provođenje dokaznih radnja. Koji je razlog relativno male aktivnosti okrivljenika, može se samo pretpostaviti. Činjenica da je DO prihvatio gotovo sve prijedloge (osim dva) navodi na zaključak da su okrivljenici (ili njihovi branitelji) podnosili procesno opravdane prijedloge i s aspekta DO-a.⁵¹

3.3.2. Provođenje dokaznog ročišta

Iako okrivljenik nakon primitka obavijesti o provođenju prve dokazne radnje stječe i pravo predlaganja dokaznog ročišta (čl. 235. st. 1.), tijekom 2017. on nije iskoristio to svoje pravo. Za razliku od okrivljenika, DO je to svoje ovlaštenje iskoristio u 55 slučajeva, što u odnosu na ukupan broj provedenih istraživanja iznosi 6 %.

Tablica 6

PRIJEDLOZI DO-a ZA ODRŽAVANJE DOKAZNOG ROČIŠTA U ISTRAŽIVANJIMA PROVEDENIM U ODO-u U SPLITU OD 1. 1. DO 31. 12. 2017.

Prijedlog DO-a za održavanje dokaznog ročišta			Dijete	Privilegirani svjedok	Stranac	Ukupno
	SI prihvatio prijedlog		13	30	1	44
	SI odbio prijedlog	Vijeće prihvatilo žalbu	1	2	0	3
		Vijeće odbilo žalbu	0	8	0	8
Ukupno						55

SI je u 44 slučaja prihvatio prijedlog DO-a, a u 11 je slučajeva odbio prijedlog, pri čemu je samo u tri slučaja izvanraspravno vijeće prihvatilo žalbu DO-a te je predloženo dokazno ročište, a predložena je dokazna radnja provedena. Iz tablice je razvidno da je najčešća predložena dokazna radnja bilo ispitivanje privilegiraniog svjedoka (ukupno 40), dok je znatno rjeđe bilo ispitivanje ranjivog svjedoka (dijete). Sve odbijene žalbe također se odnose na privilegiraniog svjedoka.

⁵¹ S obzirom na zanemarivo razilaženje u stajalištu DO-a i SI-ja podatak nema veće značenje.

Navedene činjenice upućuju na postojanje jednog problema vezanog uz postupanje SI-ja u slučajevima kada odbija prijedlog za provođenje dokaznog ročišta radi provođenja radnje ispitivanja privilegiranog svjedoka s obrazloženjem da ne postoji bojazan da takav svjedok neće iskazivati na raspravi. U pravilu se spomenuta dokazna radnja predlaže za kaznena djela nasilja u obitelji zbog specifičnog bliskog odnosa privilegiranog svjedoka s okrivljenikom, uz uzimanje u obzir postojanja realne bojazni da će svjedok na raspravi iskoristiti svoje zakonsko pravo privilegija nesvjedočenja. U tim je slučajevima iskaz privilegiranog svjedoka, koji je ujedno i žrtva kaznenog djela te podnositelj kaznene prijave, ključni (a često i jedini) dokaz u kaznenom postupku protiv okrivljenika. Odbijanjem prijedloga DO-a za provođenje dokaznog ročišta radi ispitivanja privilegiranog svjedoka dovodi se u pitanje ishod cjelokupnog kaznenog postupka jer vrlo često takvi svjedoci, koji najčešće žive u istom kućanstvu s okrivljenikom, poslije na raspravi koriste blagodat uskrate svjedočenja. Odredba čl. 431. st. 1. t. 4. ZKP/13 propisuje da se zapisnik o iskazu privilegiranog svjedoka koji poslije tijekom postupka odluči uskratiti svoj iskaz može koristiti kao dokaz samo ako je takav svjedok ispitan na dokaznom ročištu kod SI-ja ili na raspravi.

3.4. Istražni zatvor u istraživanju

Na ovom ćemo se mjestu osvrnuti na jedno sporno pitanje koje se postavlja u vezi s položajem i pravima okrivljenika tijekom istraživanja ovisno o tome nalazi li se na slobodi ili je u istražnom zatvoru. Kako smo već naveli, stadij istraživanja započinje dostavom obavijesti o provođenju dokaznih radnja koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.⁵² Od tog trenutka postupak istraživanja postaje nejavan, okrivljenik dobiva procesna prava obrane te mu počinje teći rok za ulaganje prigovora sudu zbog nezakonitog istraživanja. U potpuno drugačijem, nepovoljnom pravnom položaju nalazi se okrivljenik u istražnom zatvoru određenom temeljem hitnih dokaznih radnja, dokaznih radnja prema nepoznatom ili posebnih dokaznih radnja ako se prema njemu, dok je u istražnom zatvoru, ne provode daljnje dokazne radnje.⁵³

---

⁵² Đurđević upozorava da je time ponovno uspostavljen formalni, a ne materijalni kriterij koji bi postojao kada bi početak stadija istraživanja bio vezan uz utvrđivanje postojanja osnovane sumnje. V. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 323.

⁵³ Đurđević navodi da se prilikom obavljanja dokazne radnje ispitivanja okrivljenika koji je uhićen, zadržan ili u istražnom zatvoru ne dostavlja posebna obavijest da je obavljena radnja ispitivanja okrivljenika, zbog čega neće započeti istraživanje te će postupak ostati tajan, a okrivljenik neće steći navedena prava. Autorica rješenje problema vidi u ispravnom teleološkom tumačenju zakonskih odredaba od strane državnog odvjetništva. Usp. Đurđević, Z., *op. cit.*, str. 324.

Provedeno istraživanje pokazuje da u praksi ne dolazi do opisane nepovoljne pravne situacije za okrivljenika. Provođenje hitnih dokaznih radnja, dokaznih radnja protiv nepoznatog ili posebnih dokaznih radnja s obzirom na vrstu dokazne radnje rijetko je praćeno okrivljenikovim lišenjem slobode. Kada je u pitanju ispitivanje osumnjičenika, bilo od strane DO-a ili u budućnosti od policije po čl. 208.a, ono je uvijek izvršeno uz audio-videosnimanje i uručenje pouke o pravima okrivljeniku, nakon čega on stječe pravo uvida u spis predmeta.⁵⁴ Ako se radi o uhićeniku, odnosno pritvoreniku, koji je doveden pritvorskom nadzorniku, DO mora ispitati pritvorenika i odlučiti o postojanju osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo, a o tom utvrđenju ovisi i odluka o provođenju istraživanja i određivanju istražnog zatvora. Stoga, ovisno o donesenoj odluci, DO mora ili u roku od tri dana dostaviti okrivljeniku obavijest po čl. 213. st. 2. i eventualno podnijeti prijedlog SI-ju za određivanje istražnog zatvora ili će pritvorski nadzornik odmah okrivljenika pustiti na slobodu ako ga DO ne ispita u zakonskom roku (16, odnosno 12 sati). U svakom slučaju, u najkraćim zakonskim rokovima mora biti odlučeno o započinjanju istraživanja i određivanju istražnog zatvora. Okrivljenik dakle dostavom obavijesti po čl. 213. stječe sva zajamčena prava, pri čemu istraživanje postaje nejavno, što znači da ne dolazi ni do „međuvremena“ u kojem se nastavlja tajnost izvida. Okrivljenikov se pravni položaj ni u čemu ne razlikuje, bez obzira na to nalazi li se u istražnom zatvoru ili na slobodi. Ovo razmatranje potaknulo nas je da istražimo kako se primjenjuje u praksi istražni zatvor u istraživanju.

---

⁵⁴ Okrivljenik stječe pravo uvida u spis predmeta kako dostavom obavijesti po čl. 213. tako i nakon prvog ispitivanja (čl. 184. st. 4. t. 1. i 3.). Okrivljenici gotovo u pravilu odmah i koriste to stečeno pravo.

Tablica 7

PRIJEDLOZI DO-a ZA ODREĐIVANJE ISTRAŽNOG ZATVORA
U ISTRAŽIVANJIMA PROVEDENIM U ODO-u SPLIT
OD 1. 1. DO 31. 12. 2017.

		228., 229.	139.	179.a, 117./2., 118.	Ostalo	Ukupno	
Predloženi istražni zatvor	SI prihvaćen prijedlog	25	21	16	14	76	
	SI odbijen prijedlog	Vijeće prihvatilo žalbu DO-a	0	0	0	4	4
		Vijeće odbilo žalbu DO-a	0	2	1	0	3
		Vijeće odredilo mjere opreza	0	0	0	4	4
	Sudac istrage odredio mjere opreza Vijeće odbilo žalbu DO-a	Vijeće prihvatilo žalbu DO-a	0	1	0	0	1
3		12	2	3	20		
						104	

Iz navedenih podataka proizlazi da je u 104 slučaja DO predložio istražni zatvor, dakle u 11 % od ukupnog broja provedenih istraživanja (932) u 2017. SI je prihvatio prijedlog u 76 slučajeva (više od 2/3), a u sedam ga je slučajeva odbio. Odlučujući o žalbi DO-a protiv rješenja SI-ja o odbijanju prijedloga, izvanraspravno je vijeće u tri slučaja odbilo žalbu, a u četiri ju je prihvatilo, ali je odredilo mjere opreza. SI se u 21 slučaju složio s tvrdnjom DO-a da postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo i osnova za određivanje istražnog zatvora, ali je ocijenio da se svrha istražnog zatvora može ostvariti i blažom mjerom – mjerom opreza. DO je u 57 slučajeva odredio mjere opreza. Iz iznesenih podataka proizlazi zaključak da je DO, odlučujući o primjeni mjere procesne prisile radi osiguranja prisutnosti okrivljenika, vodio računa o načelu razmjernosti i supsidijarnosti birajući blažu mjeru u odnosu na strožu.

3.5. Prijedlog žrtve koja je preuzela progon za provođenje istraživanja

Člankom 213.c ZKP/13 uređeno je provođenje istraživanja kada se kao ovlašteni tužitelj pojavljuje žrtva koja je preuzela progon i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno.⁵⁵ Do takve situacije dolazi ako je DO odbacio kaznenu prijavu, nakon čega je u roku od osam dana dužan dostaviti rješenje o odbačaju žrtvi ili pravnoj osobi na čiju štetu je kazneno djelo počinjeno s poukom da može sama poduzeti progon te uz naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarenja toga prava.⁵⁶ U tu svrhu DO mora žrtvi ili pravnoj osobi omogućiti uvid u spis predmeta.

Žrtva i pravna osoba, ako preuzimaju progon za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, mogu podići neposrednu optužnicu u roku od osam dana od dana primitka rješenja o odbačaju, pri čemu moraju biti zadovoljena dva kumulativna uvjeta. Okrivljenik mora biti već prije ispitan od strane DO-a ili istražitelja te je na temelju drugih podataka i dokaza moguće procijeniti da nije potrebno provođenje drugih dokaznih radnja. U protivnom trebaju u roku od osam dana od primitka rješenja SI-ju podnijeti prijedlog za provođenje dokazne radnje prvog ispitivanja okrivljenika te eventualno drugih dokaznih radnja.

Sadržaj prijedloga žrtve koja je preuzela progon za provođenje dokaznih radnja mora biti istovjetan kao i sadržaj prijedloga žrtve koja je preuzela progon za provođenje istrage (čl. 213.c st. 1.).⁵⁷ Naime da bi SI ocijenio osnovanost prijedloga žrtve, mora raspolagati podacima temeljem kojih može zaključiti o postojanju osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje žrtva želi preuzeti kazneni progon, a da ne postoje zakonske smetnje za taj progon.⁵⁸ Sadržaj prijedloga značajan je i za određivanje okolnosti istraživanja, odnosno za odluku o provođenju konkretnih dokaznih radnja koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.

O prijedlogu žrtve SI odlučuje rješenjem. U rješenju kojim SI prihvaća prijedlog žrtve ili pravne osobe navode se podaci iz čl. 217. st. 2., dakle kao u rješenju o provođenju istrage. Također treba navesti dokazne radnje koje je

---

⁵⁵ Pravo na preuzimanje progona ima i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno (čl. 43. st. 7. ZKP/13).

⁵⁶ Do toga, razumljivo, neće doći ako je kaznena prijava odbačena po načelu svrhovitosti.

⁵⁷ Mora sadržavati naziv državnog odvjetništva koje je donijelo rješenje o odbačaju kaznene prijave i oznaku tog rješenja, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo te dokazne radnje koje se predlaže provesti (čl. 225. st. 1).

⁵⁸ Žrtva ili pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno u svojem prijedlogu mora navesti na temelju čega nalazi da je odluka državnog odvjetništva o odbačaju neosnovana. V. Garačić, A.; Novosel, D., *op. cit.*, str. 594.

ocijenio svrhovitim provesti.⁵⁹ SI bi trebao uz rješenje okrivljeniku dostaviti i pouku o pravima.⁶⁰ Ako SI prihvati prijedlog žrtve, naložit će istražitelju⁶¹ provođenje dokaznih radnja kojima žrtva koja je preuzela progon može biti prisutna te može SI-ju predlagati da naloži istražitelju provođenje određene radnje. O položaju žrtve koja je preuzela progon govori i činjenica da će SI obavijestiti žrtvu o neprihvaćanju prijedloga za provođenje radnje. Ako SI ne prihvati prijedlog žrtve koja je preuzela progon, rješenjem će ga odbiti.⁶²

Kada dokazne radnje budu provedene, SI će izvijestiti o tome žrtvu koja je preuzela progon te će je obavijestiti gdje se nalazi spis i drugi predmeti i o vremenu u kojem ih može razgledati, kao i o pravu da u roku od osam dana može podignuti optužnicu te o tome obavijestiti SI. Ako žrtva koja je preuzela progon u tom roku ne podigne optužnicu, smatrat će se da je odustala od kaznenog progona, pa će SI o tome obavijestiti DO.

Iako se može pretpostaviti da su, s obzirom na brojna rješenja o odbačaju donesena u 2017. godini, žrtve podnijele SI-ju prijedlog za provođenje dokaznih radnja, ODO ne raspolaze tim podacima. Naime SI bi trebao zatražiti spis predmeta te bi tek u tom trenutku DO dobio podatak o prijedlogu žrtve za preuzimanje progona.

3.6. Završetak istraživanja

DO ili SI završava istraživanje kada su provedene dokazne radnje koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice, a stanje stvari dovoljno je razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili odbaciti kaznena prijava.⁶³ Dužnost je tijela koje provodi istraživanje da sukladno čl. 213. st. 5. ZKP/13 njegov završetak upiše u upisnik kaznenih prijava te da o tome obavijesti okrivljenika, žrtvu i pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Takvim postupkom postiže se jednoobraznost postupanja prilikom istrage i istraživanja, što je i bila intencija zakonodavca. To istovremeno omogućava okrivljeniku da putem odgovora na optužnicu konzumira svoja prava i upozori na eventualni protek roka za podizanje optužnice.⁶⁴ Obavijest žrtvi i pravnoj osobi na čiju je

---

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Tako će postupiti kad DO prije odlučivanja o kaznenoj prijavi nije proveo dokazne radnje zbog kojih je bio dužan okrivljeniku dostaviti pouku o pravima ili ako je supsidijarni tužitelj izmijenio identitet optužbe. Usp. Pavlović, Š., *op. cit.*, str. 617.

⁶¹ SI određuje istražitelja s godišnje liste istražitelja koju je sačinio ŽDO.

⁶² Žrtva ili pravna osoba ima pravo žalbe protiv tog rješenja.

⁶³ Budući da kazneni postupak za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina započinje, sukladno čl. 17. st. 1. t. 2. ZKP/13, tek potvrđivanjem optužnice, ovdje nije moguće obustaviti postupak, nego samo odbaciti kaznenu prijavu.

⁶⁴ Kos, D. et al., *Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori kaznenog postupovnog prava* (ur. Damir Kos i Sanja Nola), Zagreb, 2014, str. 171.

štetu kazneno djelo počinjeno o završetku istraživanja u skladu je s pravima koja žrtva i pravna osoba imaju po čl. 43. ZKP/13 da ima saznanja o tijeku postupka u kojem ima ulogu žrtve.

DO je dužan nakon završetka istraživanja u roku od mjesec dana⁶⁵ od dana upisa završetka istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili odbaciti kaznenu prijavu (čl. 230. st. 1.). Taj se rok može produžiti pod uvjetima iz st. 1. za najviše dva mjeseca. Ako u rokovima iz čl. 230. st. 1. DO ne podigne optužnicu, smatra se da je odustao od kaznenog progona (čl. 230. st. 2.) te je dužan u roku od osam dana donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave, koje je dužan dostaviti okrivljeniku i žrtvi ili pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno.⁶⁶

U pogledu određivanja rokova za podizanje optužnice otvara se još jedno pitanje. Može se govoriti o postojanju dvostrukih rokova za podizanje optužnice za lakša kaznena djela. Prvi rok određen je posredno čl. 213.b propisivanjem roka od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava za rješavanje kaznene prijave, koje je moguće na dva načina – odbacivanjem kaznene prijave rješenjem ili podizanjem optužnice. Drugi rok propisan je čl. 230. st. 1.⁶⁷

Može se reći da zakonopisac postavlja samo opći rok od šest mjeseci za dovršetak dvaju podstadija: a) prethodnih istraživanja, odnosno izvida, tijekom kojih treba doći do osnovane sumnje, koja je pretpostavka za započinjanje; b) istraživanja, kao drugog podstadija prethodnog postupka. Oba navedena podstadija zajedno trebaju biti završena u roku od šest mjeseci, što znači da istraživanje može trajati onoliko koliko je „preostalo“ od vremena u kojem je DO provodio izvide nakon upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.⁶⁸ U praksi DO rok od šest mjeseci uzima kao instruktivni, a striktno se drži rokova iz čl. 230. st. 1. s obzirom na procesne posljedice njihova nepoštivanja i stegovnu odgovornost koju povlači nepostupanje u roku.

---

⁶⁵ ZID ZKP-a – VII. Novela (NN, 70/17 od 19. srpnja 2017.) ovaj je članak izmijenjen u pogledu rokova za podizanje optužnice i produženja tih rokova. Dosadašnji rokovi bili su 15 dana, s mogućnošću produljenja za složene predmete najviše do dva i pol mjeseca.

⁶⁶ U pravu su Garačić i Novosel kada smatraju da navedene odredbe nomotehnički spadaju u istraživanje – usp. Garačić, A.; Novosel, D., *op. cit.*, str. 646.

⁶⁷ Analizirajući tu situaciju, Đurđević ističe da je ponovno riječ o neustavnom načinu propisivanja rokova za podizanje optužnice, koje krši načelo zakonitosti, pravnu izvjesnost i dosljednost – t. 115.1. Odluke USRH. V. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 324. Također Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 5), str. 434.

⁶⁸ Na to upozorava Pajčić, M., *op. cit.*, str. 646.

4. PRAVNA SREDSTVA U ISTRAŽIVANJU

4.1. Zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnja zbog nedostave obavijesti iz čl. 213. st. 2. ZKP/13

Pravna važnost dostave obavijesti po čl. 213. st. 2. bila je razlog sankcioniranja propusta DO-a da dostavi okrivljeniku tu obavijest ako je proveo dokaznu radnju ispitivanja svjedoka. Okrivljenik ima pravo zahtijevati od DO-a ponovno provođenje tih dokaznih radnja (čl. 213.a st. 1.). Za ostvarenje tog prava zakonopisac je predvidio novo pravno sredstvo: zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnja zbog nedostave obavijesti.⁶⁹ Tim se zahtjevom može zatražiti jedino ponavljanje dokazne radnje ispitivanja svjedoka, a ne neke druge dokazne radnje.⁷⁰ Postavlja se pitanje na koje se dokazne radnje ispitivanja svjedoka s obzirom na vrijeme njihova provođenja odnosi ovaj zahtjev. Pajčić smatra da se zahtjev iz čl. 213.a može postaviti jedino za daljnje provođenje dokaznih radnja ispitivanja svjedoka koje je provedeno nakon proteka roka za dostavu obavijesti, a bez dostave obavijesti.⁷¹

Način postupanja s postavljenim zahtjevom okrivljenika za ponavljanje provođenja dokazne radnje ispitivanja svjedoka uređen je sukladno čl. 234. st. 2. ZKP/13. Ako DO zahtjev okrivljenika ocijeni osnovanim, ponovno će provesti ispitivanje svjedoka.⁷² Ako ga međutim ne ocijeni osnovanim, zahtjev okrivljenika sa spisom predmeta dostavlja u roku od osam dana SI-ju na odluku i o tome pisano obavještava okrivljenika. Ako SI okrivljenikov zahtjev ocijeni osnovanim, naložit će DO-u da ponovno provede dokaznu radnju ispitivanja svjedoka (čl. 213.a st. 2.). Kada SI utvrdi da zahtjev okrivljenika nije osnovan, o tome će obavijestiti okrivljenika.

Ponovno provođenje dokazne radnje ispitivanja svjedoka uređeno je čl. 213.a st. 3. ZKP/13. Ispitivanje svjedoka provodi se uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima, pri čemu njihova nazočnost nije obvezna. To je pravo nazočnosti zadovoljeno već i urednom dostavom poziva okrivljeniku i branitelju

---

⁶⁹ Ovim se pravim sredstvom postižu dva cilja: a) naglašava se značaj obavijesti za okrivljenikov procesni položaj, b) da mu se ne može uskratiti pravo da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe (čl. 29. st. 2. podst. 6. URH i čl. 6. st. 3.d EKLJP-a). Usp. Pavlović, Š., *op. cit.*, str. 614.

⁷⁰ V. Nacrt, str. 124.

⁷¹ Dakle radnje ispitivanja svjedoka provedene u prva tri dana od početka poduzimanja dokaznih radnja nisu predmet ovog zahtjeva. Usp. Pajčić, M., *op. cit.*, str. 650. V. Nacrt, str. 124.

⁷² Pokazuje se procesno opravdanim da DO udovolji zahtjevu okrivljenika (jasno, ako su ispunjeni zakonski uvjeti), jer će u slučaju dostave zahtjeva SI opet morati poduzeti tu radnju. Naime odbijanje zahtjeva opravdano je samo ako je obavijest o provođenju prve dokazne radnje na vrijeme dostavljena okrivljeniku. V. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 589.

ako ga ima.⁷³ U svakom slučaju, to je pravo iznimka od pravila da okrivljenik može biti nazočan ispitivanju svjedoka prije podizanja optužnice samo ako je predložio njihovo ispitivanje ili na dokaznom ročištu. Okrivljenik i branitelj ne mogu svjedoku postavljati pitanja,⁷⁴ nego mogu samo staviti primjedbe u svezi sa zapisnikom, koje će se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika, iz čega proizlazi zaključak da njihova prisutnost dokaznoj radnji ima samo značaj kontrolnog mehanizma, a ne ostvarenja načela kontradiktornosti.⁷⁵ Stoga se na takvim zapisnicima ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda (čl. 411. st. 4. ZKP/13).

Zapisnik o ranijem ispitivanju svjedoka provedenom bez dostave obavijesti okrivljeniku u roku od tri dana mora se obvezno izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakoniti dokaz i on se ne može koristiti kao dokaz u postupku. U istraživanom razdoblju okrivljenici nisu koristili to pravno sredstvo, što proizlazi iz analiziranih podataka DO-prakse.

4.2. Prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka

Člankom 213.b st. 1. ZKP/13 predviđeno je pravo okrivljenika na podnošenje prigovora SI-ju zbog odugovlačenja postupka ako DO po proteku šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja⁷⁶ nije donio odluku o prijavi. U pitanju je novo instancijsko pravno sredstvo protiv odugovlačenja stadija istraživanja,⁷⁷ koje je isključivo namijenjeno okrivljeniku. To je instrument sudske kontrole odlučivanja DO-a o kaznenoj prijavi u zakonskom roku.⁷⁸ Navedenu odredbu treba promatrati i u kontekstu čl. 29. st. 1. URH i čl. 6. st. 1. EKLJP-a, kojima se uređuje pravo okrivljenika na suđenje u razumnom roku.⁷⁹

---

⁷³ V. Nacrt, str. 124.

⁷⁴ Sadržaj tog prava različit je od prava okrivljenika na aktivno sudjelovanje pri ispitivanju svjedoka čije je ispitivanje sam predložio (čl. 234. st. 5.).

⁷⁵ U pravu su Garačić i Novosel kada navode da u slučaju kada obrana želi postaviti pitanje, a DO cijeni da je pitanje osnovano, treba ga sam postaviti. Naime u interesu je DO-a raščišćavanje činjeničnog stanja jer mu to pomaže u donošenju odluke. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 590.

⁷⁶ Garačić i Novosel drže da se može smatrati spornim davanje prava na sudsku zaštitu zbog odugovlačenja postupka u slučaju uhićenja. Naime uz uhićenje mogu biti povezane različite situacije. Rješenje je davanje mogućnosti podnošenja prigovora uz uhićenje samo kad je podnesena kaznena prijava. Opširnije Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 591.

⁷⁷ Uvođenje tog pravnog sredstva znači ispunjenje pozitivne obveze zakonodavca iz Odluke USRH – V. t. 120.2., 246.1., al. 3. i 246.2. Odluke USRH.

⁷⁸ Usp. Novokmet, A., *op. cit.*, str. 444.

⁷⁹ Tako Pavlović, Š., *op. cit.*, str. 618.

Zakonom nije određen poseban rok za provođenje istraživanja,⁸⁰ već samo rok za rješavanje kaznene prijave, koji iznosi šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja.⁸¹ Način na koji je zakonom određen rok otvara pitanje računanja početka trajanja roka od šest mjeseci za rješavanje kaznene prijave. Kada DO tijekom provođenja izvida zaključi da prikupljeni podaci pokazuju da postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina, on će provesti dokaznu radnju i pokrenuti istraživanje. Stoga se može reći da istraživanje koje se provodi unutar roka od šest mjeseci zapravo označuje samo prelazak neformalnog u formalni postupak, u kojem se prikupljaju dokazi protiv okrivljenika. Budući da će DO u pravilu upisati kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava čim je prijava podnesena, na taj je način zakonom, kako kaže Đurđević, „ponovno za određivanje trajanja jednog procesnog stadija za koji je vezan i prigovor okrivljenika zbog odugovlačenja postupka (čl. 213.b PZIDZKP) postavljen formalni kriterij, a ne materijalni“.⁸²

Neodlučivanje o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od njezina upisa u upisnik kaznenih prijava predstavlja odugovlačenje povredom zakonskog roka, a ne odugovlačenje unutar zakonskog roka. To je razlog što je kontrola odugovlačenja stavljena u sudsku nadležnost te o prigovoru zbog odugovlačenja postupka iz čl. 213.b odlučuje SI.⁸³ Tom se rješenju može prigovoriti da se postavlja pitanje iz kojeg je razloga zakonodavac dao okrivljeniku sudsku zaštitu protiv odugovlačenja postupka umjesto da predvidi instancijsko pravno sredstvo unutar državnog odvjetništva po uzoru na čl. 239.a. To bi bilo sukladno Odluci USRH.⁸⁴

Postupanje SI-ja povodom prigovora okrivljenika zbog odugovlačenja postupka ovisi o njegovoj ocjeni je li prigovor osnovan ili nije. Tako će SI, ako utvrdi da je prigovor osnovan, odnosno da je došlo do odugovlačenja postupka, rješenjem DO-u odrediti rok u kojem mora odlučiti o kaznenoj prijavi.⁸⁵ DO je

⁸⁰ V. *supra* 3.6.

⁸¹ Ovaj drugi moment određen je iz razloga što je moguće da okrivljenik bude uhićen i prije upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava, što je prema konvencijskom pravu i praksi ESLJP-a vezano za konstituiranje kaznene optužbe, kojim trenutkom okrivljenik stječe i pravo podnošenja prigovora zbog odugovlačenja postupka.

⁸² Takav način određivanja računanja početka trajanja roka od šest mjeseci za rješavanje kaznene prijave suprotan je prigovoru iznesenom u Odluci USRH. Đurđević također upozorava na moguća pitanja vremenskog redosljeda provođenja radnji prije i poslije trenutka od kojeg počinje teći rok od šest mjeseci, kao i na nejasnoću razlike između kaznene prijave i izvješća policije. Opširnije Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 323.

⁸³ Na taj je način postupljeno sukladno t. 120.3. Odluke USRH. Usp. Nacrt, str. 125.

⁸⁴ Usp. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 591.

⁸⁵ SI može zatražiti spis ili može zatražiti potrebna objašnjenja od DO-a te na osnovi toga odlučiti o osnovanosti prigovora. V. *ibid*

dužan postupiti po rješenju i o svojoj odluci obavijestiti SI-ja ili može podnijeti žalbu protiv rješenja SI-ja.⁸⁶ Budući da u navedenom članku nisu predviđene posljedice ako DO ne postupi po rješenju SI-ja, postavlja se pitanje iz kojeg je razloga uopće predviđena, odnosno moguća žalba protiv rješenja SI-ja.⁸⁷ Međutim, ako SI ocijeni da DO nije odugovlačio u svojem postupanju prije donošenja odluke o kaznenoj prijavi, o tome će obavijestiti okrivljenika (čl. 213.b. st. 2.).

U praksi se može dogoditi da je viši DO, odlučujući povodom pritužbe podnositelja prijave, oštećenika i žrtve zbog nepoduživanja radnji DO-a koje dovode do odugovlačenja postupka, odredio primjeren rok u kojem se mora donijeti odluka o prijavi (čl. 206.b st. 4.). Ako uz to postoji i rješenje SI-ja po čl. 213.b st. 2., DO će biti dužan riješiti prijavu u roku koji je odredio SI. Iako se naizgled radi o dvama sličnim pravnim sredstvima, među njima postoje znatne razlike.⁸⁸ Usprkos tomu, ta se pravna sredstva mogu u praksi djelomično preklapati tako da DO koji radi na predmetu ima dva roka u kojima mora odlučiti (višeg DO-a po čl. 206.b i SI-ja po čl. 213.b), zbog čega je valjalo izrijeckom riješiti to pitanje (čl. 213.b st. 3.).

Činjenica da u istraživanom razdoblju nije bilo prigovora SI-ja zbog odugovlačenja postupka trebala bi upućivati na to da su DO-i postupali ažurno poštujući zakonske rokove.

4.3. Prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane i prigovor zbog nezakonitog istraživanja

Nakon dostave obavijesti o provođenju prve dokazne radnje u roku od tri dana od njezina provođenja okrivljenik može podnijeti pisani prigovor DO-u zbog zaštite postupovnih prava obrane te ako smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja sukladno načelu legaliteta kaznog progona (čl. 239.a st. 2. ZKP/13). U pitanju je složeno pravno sredstvo s obzirom na razloge i svrhu podnošenja, tako da se može govoriti o njegovoj dvojnoj prirodi.⁸⁹ Opisanom koncepcijom tog pravnog sredstva odstupilo se od rješenja i zaključka radne skupine za izradu ZIDZKP-a, kojim je bio predviđen

---

⁸⁶ To proizlazi iz čl. 491. st. 1. ZKP/13.

⁸⁷ Može se izvesti zaključak da je odredba tog članka nepotrebna kad se ima u vidu čl. 239.a, odnosno bilo bi logično da je dio odredbe čl. 239.a koji se odnosi na istraživanje propisan na ovom mjestu. Usp. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 592.

⁸⁸ Razlika je a) u ovlaštenicima za podnošenje; b) u pravnoj prirodi; c) u području primjene. Opširnije Pajčić, M., *op. cit.*, str. 659.

⁸⁹ S pravom se čuju prigovori da se radi o proširenoj primjeni tog pravnog sredstva. Usp. Novokmet, A., *op. cit.*, str. 470.

prigovor zbog nezakonitog istraživanja kao samostalno pravno sredstvo. Tim je prigovorom osumnjičenik u roku od četiri mjeseca od primitka obavijesti imao pravo inicirati sudsku zaštitu od nezakonitog i arbitrarnog kaznenog progona, odnosno istraživanja. Prigovor se mogao podnijeti iz istih razloga i s istim učinkom kakav ima žalba na rješenje o provođenju istrage. Razlog odgode sudske kontrole istraživanja za četiri mjeseca bila je činjenica da su u pitanju lakša kaznena djela za koja u ovom novom stadiju postupka prednost treba dati načelu ekonomičnosti i učinkovitosti postupka.⁹⁰

Prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane spada među pravna sredstva koja znače uvođenje vela sudske zaštite u normativnu strukturu prethodnog postupka. Svrha njegova zakonskog uređenja jest omogućavanje sudske kontrole nad radom DO-a u slučaju kada okrivljenik smatra da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo.⁹¹ U pitanju je povreda subjektivnog prava neke osobe od strane DO-a tijekom istraživanja, što kao opravdanu i očekivanu reakciju izaziva zahtjev okrivljenika da to zadiranje u njegova subjektivna prava bude u granicama i na način predviđen zakonom. To je pravno sredstvo namijenjeno okrivljeniku, koji se u stadiju istraživanja njime može koristiti kako za sudsku zaštitu zbog uskrate ili povrede svojih postupovnih prava tako i za zaštitu od nezakonitog i neosnovanog istraživanja, odnosno zbog nepostojanja zakonskih pretpostavaka za kazneni progon.⁹²

Prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane iz čl. 239.a uveden je u hrvatsko zakonodavstvo po uzoru na pravne institute u austrijskom pravu.⁹³ U § 106. StPO-a uređen je Prigovor zbog povrede prava – *Einspruch wegen Rechtsverletzung*. Postupak je uređen na dvije razine, jer se prigovor prvo podnosi državnom odvjetništvu, koje o njemu odlučuje, a § 107. uređuje odlučivanje suda o prigovoru zbog povrede prava.⁹⁴ U § 108. StPO-a uređen je Zahtjev za

⁹⁰ V. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 32), str. 51 i 66.

⁹¹ Đurđević navodi da sudska kontrola zakonskih pretpostavaka za započinjanje kaznenog postupka ne znači istovremeno i sudsku kontrolu ograničenja procesnih prava obrane u prethodnom postupku. Budući da se jamstva obrane iz čl. 6. EKLJP-a aktiviraju od trenutka nastanka optužbe, odnosno od početka istrage ili istraživanja, svako njihovo ograničenje ili uskrata mora biti podložno sudskoj kontroli. Usp. Đurđević, Z., *op. cit.*, str. 55-56.

⁹² Može se primjerice provoditi kontrola formalnih i materijalnih zakonskih pretpostavaka za provođenje dokazne radnje (visina propisane kazne, nepostojanje zakonskih smetnja za kazneni progon, osnovana sumnja), kao i kontrola uskrate ili povrede postupovnih prava. Tako Novokmet, A., *op. cit.*, str. 437.

⁹³ Istina, Nacrt (str. 137-138) poziva se samo na § 108. StPO-a – Prijedlog za obustavu postupka, ali argumentirano, kaže Pajčić, § 106. i 107. – Prigovor zbog povrede prava, očigledno se sadržajno poklapaju s odredbom čl. 239.a, što navodi na zaključak da su oba pravna instituta bila uzor hrvatskom zakonskom rješenju. V. Pajčić, M., *op. cit.*, str. 652-653.

⁹⁴ Opširnije Bertel, C.; Venier, A., *Einführung in die neue Strafprozessordnung 2., überarbeitete Auflage*, Springer – Verlag, Wien, 2006, str. 59-66; Bertel, C.; Venier, A., *Strafprozessrecht*, Manzsche Verlags – und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2011, str. 67-68.

obustavu postupka – *Antrag auf Einstellung*, koji okrivljenik podnosi državnom odvjetništvu. Sud obustavlja postupak temeljem prijedloga okrivljenika.⁹⁵

Prilikom primjene ovog novog pravnog instituta u praksi će se vjerojatno postaviti pitanje sadržaja i značenja pojma povrede subjektivnog prava. Budući da hrvatska pravna znanost još nije odgovorila na to pitanje, to će očitito biti zadatak sudske prakse. U izgradnji temeljnih kriterija mogu poslužiti stajališta austrijskih teoretičara da su subjektivna ona prava koja postavljaju pretpostavke i uvjete kojih se treba pridržavati u poduzimanju prisile prema pojedincima sukladno zakonu ili koja osobi priznaju zahtjev na određeno procesno pravo prema zakonu.⁹⁶

Opseg primjene prigovora zbog povrede postupovnih prava obrane u istraživanju propisan čl. 239.a st. 2. širi je od onog propisanog st. 1. za taj prigovor u istrazi. To se reflektira i na modalitete postupka povodom prigovora. Okrivljenik može podnijeti pisani prigovor DO-u ako smatra da mu je, protivno zakonu, uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo te ako smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja. To pravo stječe od trenutka dostave obavijesti o prvoj dokaznoj radnji i zadržava ga do upisa završetka istraživanja u upisnik kaznenih prijava,⁹⁷ odnosno do podnošenja optužnice.⁹⁸ Sadržaj prigovora određen je st. 3. i sadržava: oznaku predmeta, odluke ili radnje na koju se odnosi, razloge prigovora i nacrt načina ostvarivanja uskraćenog prava.⁹⁹

Prigovor se dostavlja DO-u, koji je dužan u roku od osam dana od primitka prigovora donijeti odluku. Budući da je upravo DO tijelo koje provodi istraživanje, dostavom prigovora omogućava mu se da, ako ocijeni prigovor osnovanim, sam donese odluku korigirajući vlastito postupanje te prihvatanjem prigovora otkloni povredu prava ili omogući ostvarenje uskraćenog prava. Time se i bez angažiranja suda postiže svrha sudske zaštite tijekom istraživanja.¹⁰⁰ U praksi se ne može u potpunosti isključiti ni slučaj da DO preuranjeno donese ocjenu o postojanju osnovane sumnje, te će i tada prihvatiti prigovor i preki-

---

⁹⁵ Opširnije Venier, A., *Einstellung und Anklage im neuen Strafprozessrecht*, Österreichisches Juristen Zeitung, 2007, str. 905-913.

⁹⁶ Fabritzy, E. E., *Die österreichischer Strafprozessordnung (StPO), Kurzkomentar*, Manz, Wien, 2008, str. 234. Navedeno prema Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 27), str. 13. V. Bertel, C., Venier, A., *op. cit.* (bilj. 94), str. 62-63.

⁹⁷ Ako je prigovor podnesen nakon formalnog okončanja istraživanja, takav je prigovor nedopušten i valja ga odbaciti. Usp. Novokmet, A., *op. cit.*, str. 440.

⁹⁸ V. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 674.

⁹⁹ Osnove iz kojih se može podnijeti prigovor nije moguće taksativno nabrojati jer je pojam subjektivnog prava jako širok. To primjerice može biti neobavješćavanje o provođenju dokazne radnje kojoj obrana ima pravo prisustvovati. Usp. Novokmet, A., *loc. cit.*

¹⁰⁰ Usp. Nacrt, str. 139.

nuti istraživanje.¹⁰¹ Ako DO ne prihvati prigovor u propisanom roku, odnosno donese negativnu odluku ili jednostavno „šuti“ povodom prigovora, dostavit će prigovor sa spisom SI-ju, koji je također dužan postupiti u roku od osam dana od dana primitka prigovora i spisa. Ovdje valja upozoriti na nesuspendivni karakter prigovora za zaštitu postupovnih prava obrane u istraživanju budući da se radi o pravnom sredstvu, a ne o pravnom lijeku, pa njegovo podnošenje ne dovodi do zastoja u fazi istraživanja.¹⁰²

Postupak SI-ja povodom prigovora ovisi o razlozima zbog kojih je prigovor podnesen, s napomenom da nije predviđena vrsta odluke, odnosno postupak, ako SI ne prihvati prigovor.¹⁰³ Ako SI prihvati prigovor kao osnovan zbog povrede ili uskrate određenog prava i utvrdi da je ostvarenje prava ili provođenje, odnosno ponavljanje radnje moguće, naložit će DO-u ostvarenje tog prava, odnosno provođenje ili ponavljanje radnje u određenom roku.¹⁰⁴ Drugačiji je postupak ako SI ocijeni prigovor osnovanim zbog nepostojanja zakonskih pretpostavaka za provođenje istraživanja. Tada će svojim rješenjem utvrditi nepostojanje zakonskih pretpostavaka za provođenje istraživanja i spis će vratiti DO-u kao ovlaštenom tužitelju na daljnje postupanje. Protiv tog rješenja DO ima pravo žalbe. Navedena formulacija „vratiti državnom odvjetniku na daljnje postupanje“ otvara pitanje kako je to dužan postupati DO osim što može podnijeti žalbu.¹⁰⁵ Može se reći da postoje dvije varijante. Jedna je izjava DO-a da odustaje od kaznenog progona jer nisu ispunjene pretpostavke iz načela legaliteta kaznenog progona. Druga je mogućnost podnošenja žalbe protiv negativne odluke. U tom slučaju istraživanje i dalje traje iako nisu ispunjene zakonske pretpostavke za progon. Sud bi dakle morao svojom odlukom obustaviti postupak.¹⁰⁶ Po našem mišljenju nedorečen je i dvojbena odredba čl. 239.a st. 6. koji se odnosi na odluke koje može donijeti SI povodom prigovora, kao i formulacija o vraćanju spisa DO-u na daljnje postupanje. Valjalo bi popuniti tu pravnu prazninu te precizno propisati koje odluke povodom prigovora može

¹⁰¹ V. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 584.

¹⁰² V. Kos, D. *et al.*, *op. cit.*, str. 206.

¹⁰³ U tom slučaju SI ne donosi formalnu odluku, nego okrivljenika o tome obavještava i predmet vraća DO-u na daljnje postupanje. Usp. Pavlović, Š., *op. cit.*, str. 672.

¹⁰⁴ Ostalo je neriješeno pitanje kako će postupiti SI ako utvrdi povredu ili uskratu određenog prava čije ostvarenje ili provođenje, odnosno ponavljanje radnje nije moguće. Na to upozorava Pajčić, M., *op. cit.*, str. 655. Garačić i Novosel navode da, ako se u tom slučaju radi o nezakonitom dokazu, valja primijeniti čl. 86. st. 1. ZKP/13. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 673.

¹⁰⁵ Đurđević primjećuje da ta zakonska formulacija nije jasna ni precizna. Usp. Đurđević, Z., *op. cit.* (bilj. 8), str. 330.

¹⁰⁶ Nije jasno postavljeno u zakonu kakvu će zaštitu sud pružiti okrivljeniku kad utvrdi da je državni odvjetnik postupio suprotno načelu legaliteta kaznenog progona. V. Novokmet, A., *op. cit.*, str. 471.

donijeti SI,¹⁰⁷ a posljedično i kako bi moralo ili moglo biti postupanje DO-a temeljem pojedine odluke. Također valja precizno propisati moguće odluke SI-ja povodom žalbe DO-a protiv njegova rješenja. U svakom slučaju, nužno je precizno propisivanje odluka koje donosi SI kad ocijeni prigovor osnovanim. U praksi je moguća još jedna situacija – da je okrivljenik podnio prigovor navodeći da mu je, protivno zakonu, povrijeđeno ili uskraćeno određeno pravo, a SI je, odlučujući o prigovoru, pregledom spisa predmeta utvrdio da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja. Držimo da bi SI trebao uzeti u obzir ovaj dodatni „prikriveni“ razlog prigovora i postupiti u skladu s njim.¹⁰⁸

Upravo iznesena pitanja i dvojbe upućuju na potrebu traženja boljeg pravnog rješenja *de lege ferenda*, koje bi se, po našem mišljenju, sastojalo u razdvajanju ovog složenog pravnog sredstva na dva samostalna pravna sredstva.¹⁰⁹ Valjalo bi se zapravo vratiti na rješenje koje je dala Radna skupina i predvidjeti Prigovor zbog nezakonitog istraživanja¹¹⁰ kao specifično pravno sredstvo namijenjeno okrivljeniku kad se protiv njega provodi istraživanje, koje bi mu pružalo zaštitu protiv neosnovanog i nezakonitog kaznenog progona u skladu s načelom legaliteta. Propisivanjem roka u kojem se može podnijeti to pravno sredstvo¹¹¹ precizno bi bio određen trenutak omogućavanja vršenja sudske kontrole kaznenog progona, što je značajno za procesni položaj okrivljenika. Okrivljenika bi u pouci o pravima valjalo poučiti o pravu na podnošenje ovog pravnog sredstva i propisanom roku. Nepodnošenje prigovora u propisanom roku opravdano je tumačiti kao potvrdu zakonitosti provođenja istraživanja.¹¹² Također bi bilo nomotehnički logičnije da je prigovor zbog nezakonitog istraživanja propisan u okviru odredaba koje uređuju istraživanje.¹¹³ Propisivanjem tako koncipiranog pravnog sredstva riješilo bi se i pitanje trenutka započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina, a to je trenutak vršenja, odnosno omogućavanja vršenja sudske kontrole zakonitosti istraživanja. Naime jednake pravne učinke treba imati odluka kojom SI odbija prigovor zbog nezakonitog istraživanja kao neosnovan, kao i protek roka u kojem okrivljenik nije podnio prigovor. Također bi bila opravdana intervencija u čl. 17. st. 1. ZKP/13, kojim se određuje trenutak započinjanja

---

¹⁰⁷ Garačić i Novosel predlažu nalaganje DO-u odbacivanja kaznene prijave, provođenja dodatnih izvida ili nečega trećega. V. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 674.

¹⁰⁸ Identično stajalište zastupa Pajčić, M., *op. cit.*, str. 655 (bilj. 59).

¹⁰⁹ Postojanje prigovora zbog povrede postupovnih prava obrane u opsegu kako je to predviđeno u istrazi nije upitno, već nužno.

¹¹⁰ Istovjetno stajalište zauzima i Novokmet, A., *op. cit.*, str. 471.

¹¹¹ Garačić i Novosel također se zalažu za određivanje roka za podnošenje tog prigovora. V. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 674.

¹¹² Obavijest po čl. 213. st. 2. nije državnoodvjetnički akt, pa ne može postati pravomoćna.

¹¹³ Usp. Garačić, A., Novosel, D., *op. cit.*, str. 673.

kaznenog postupka dodavanjem još jedne točke ili dijela točke koja taj trenutak veže za mogućnost korištenja sudske zaštite.

Okrivljenici se u istraživanom razdoblju nisu koristili ovim pravnim sredstvom, što, čini se, ne odstupa značajno od šire pravosudne prakse, u kojoj je ta primjena vrlo rijetka.¹¹⁴

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kad se analiziraju zakonska rješenja koja uređuju postupak za lakša kazna djela, za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, dolazi se do zaključka da konkretna rješenja ne slijede sasvim dosljedno intenciju Odluke USRH o jedinstvenom normativnom modelu kaznenog postupka. Naime kad se uspoređuju istraga i istraživanje, uočavaju se, po našem mišljenju, ne baš zanemarive razlike. Svaki od navedenih stadija započinje na različit način: istraga – pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, istraživanje – dostavom u roku od tri dana obavijesti o provođenju prve dokazne radnje. Druga je značajna razlika u načinu obavještavanja okrivljenika o optužbi, a treća se očituje u posebnim modelima sudske zaštite okrivljenika od nezakonitog i neosnovanog kaznenog progona. Dok je u istrazi to žalba SI-ju protiv rješenja o provođenju istrage, u istraživanju je to prigovor DO-u zbog povrede postupovnih prava obrane, koji posredno može dovesti do sudske zaštite. Postojanje navedenih razlika između istrage i istraživanja navodi nas na zaključak da se radi o dva ravnopravna oblika prethodnog postupka predviđena za dvije različite kategorije kaznenih djela. Kad se imaju na umu i ostale osobitosti u drugim stadijima, može se reći da postupak za lakša kaznena djela ima značajne osobitosti, koje ga razlikuju od postupka za kaznena djela za koja se provodi istraga. U pitanju su dva modaliteta postupka prilagođena potrebama postupanja ovisno o težini kaznenog djela. U prilog tome govori i nomotehničko rješenje budući da odredbe koje uređuju postupak za lakša kaznena djela nisu izdvojene u posebnu glavu među posebne postupke kao pojednostavnjene forme, nego su paralelno uklopljene u glavni korpus zakona.

U pogledu potrebe za intervencijama u pojedine pravne institute pokazuje se opravdanim *de lege ferenda* izdvojiti kao samostalno pravno sredstvo prigovor zbog nezakonitog istraživanja kao specifično pravno sredstvo namijenjeno okrivljeniku, koje bi mu u istraživanju pružalo zaštitu od nezakonitog i neosnovanog kaznenog progona. Određivanjem roka za podnošenje tog pravnog

---

¹¹⁴ Na to upućuje istraživanje provedeno na području Županijskog suda u Zagrebu i Županijskog suda u Varaždinu u 2015. godini, kada su podnesena samo dva prigovora temeljem čl. 239.a st. 2. ZKP/13. V. Vržina, K., Zaštita postupovnih prava obrane, HLJKPP, vol. 22, br. 1/2015, str. 235-240.

sredstva, koje osigurava sudsku kontrolu kaznenog progona, bili bi stvoreni i uvjeti za određivanje započinjanja kaznenog postupka s trenutkom omogućavanja, odnosno vršenja sudske kontrole zakonitosti istraživanja.

Provedeno istraživanje DO-prakse pokazuje da su DO-i pravilno shvatili svrhu istraživanja poduzimajući one dokazne radnje koje su bile svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Okrivljenici su koristili svoje pravo na predlaganje provođenja dokaznih radnja, dok je provođenje dokaznog ročišta predlagao isključivo samo DO s punim procesnim opravdanjem. Prilikom određivanja istražnog zatvora na odgovarajući je način primijenjeno načelo razmjernosti i supsidijarna primjena mjera opreza. Od tri moguća pravna sredstva – zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnja zbog nedostave obavijesti iz čl. 213. st. 2., prigovor SI-ja zbog odugovlačenja postupka i prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane te zbog nezakonitog istraživanja - u istraživanom razdoblju nije podneseno nijedno. Ostaje otvoreno pitanje je li riječ o tom što ta pravna sredstva još nisu zaživjela u praksi ili uistinu nije bilo razloga za njihovo korištenje. To će vjerojatno vrijeme najbolje pokazati.

Može se dakle zaključiti da zakonodavnom okviru treba dorade, a praktičnoj primjeni vrijeme.

LITERATURA

1. Bertel, Christian; Venier, Andreas, *Strafprozessrecht*, Manzsche Verlags und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2011.
2. Bertel, Christian; Venier, Andreas, *Einführung in die neue Strafprozessordnung 2.*, überarbeitete Auflage, Springer Verlag, Wien, 2006.
3. Carić, Marina, Preporuka Vijeća Europe o pojednostavljenju kaznenog pravosuđa i njezin utjecaj u pojednostavljenim procesnim formama u hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu, *Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog savjetovanja „Europeizacija kaznenog prava i zaštita ljudskih prava u kaznenom postupku i postupku izvršenja kaznenopravnih sankcija“* (ur. Anita Kurtović Mišić, Matko Pajčić, Damjan Korošec, Borislav Petrović), Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2017, str. 177-263.
4. Carić, Marina, *Skraćeni oblici kaznenog postupka (doktorska disertacija)*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2012, 561 str.
5. Đurđević, Zlata, Odluka Ustavnog suda RH o suglasnosti Zakona o kaznenom postupku s Ustavom, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 19, br. 2/2012, str. 409-438.
6. Đurđević, Zlata, Osvrt na rezultate rada radne skupine Ministarstva pravosuđa za usklađivanje Zakona o kaznenom postupku s Ustavom Republike Hrvatske, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 20, br. 1/2013, str. 3-39.
7. Đurđević, Zlata, Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/08; prvi dio?, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 20, br. 2/2013, str. 315-362.
8. Đurđević, Zlata, Sudska kontrola državnoodvjetničkog kaznenog progona i istrage: po-redbenopravni i ustavni aspekt, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 17, br. 1/2010, str. 7-24.

9. Fabritzy, Eugen Ernst, Die österreichischer Strafprozessordnung (StPO), Kurzkommentar, Manz, Wien, 2008.
10. Garačić, Ana; Novosel, Dragan, Zakon o kaznenom postupku u sudskoj praksi, Libertin naklada, Rijeka, 2018.
11. Ivičević Karas, Elizabeta; Kos, Damir, Sudska kontrola optužnice, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 18, br. 2/2011, str. 449-470.
12. Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN, br. 125/11, 144/12, 56/13 i 61/15 – ispr.).
13. Kos, Damir, et al., Komentar zakona o kaznenom postupku, Narodne novine, Zagreb, 2011.
14. Kos, Damir, et al., Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori kaznenog postupovnog prava (ur. Damir Kos i Sanja Nola), Narodne novine, Zagreb, 2014.
15. Kos, Damir, Nova pozicija osumnjičenika/okrivljenika prema VII. Noveli ZKP/08, Novine u kaznenom zakonodavstvu – 2018, Zbornik radova, Opatija, 10.-11. svibnja 2018., str. 47-55.
16. McBride, G., Human rights and criminal procedure, The case law of the European Court of Human Rights, *Council of Europe Publishing*, Strasbourg, 2009.
17. Nacrt konačnog prijedloga zakona o izmjena i dopunama Zakona o kaznenom postupku, Zagreb, 25. listopada 2013.
18. Novokmet, Ante, *Sudska kontrola optužbe*, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Pravni fakultet Osijek, Zagreb, 2015, 582 str.
19. Pajčić, Matko, Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 20, br. 2/2013, str. 631-661.
20. Pavlović, Šime, Zakon o kaznenom postupku, Treće, znatno izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje, Libertin naklada, Rijeka, 2017.
21. Trechsel, Stefan, *Human Rights in Criminal Proceedings*, Oxford University Press, New York, 2005, 611 str.
22. Venier, Andreas, Einstellung und Anklage im neuen Strafprozessrecht, *Österreichisches Juristen Zeitung*, 2007, str. 905-913.
23. Vržina, Ksenija, Zaštita postupovnih prava obrane, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 22, br. 1/2015, str. 217-242.
24. Zakon o državnom odvjetništvu (NN, 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15, 82/15).
25. Zakon o kaznenom postupku (NN, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17).

Summary

INVESTIGATION: THE LEGISLATIVE FRAMEWORK AND PRACTICAL APPLICATIONS

In this paper, the author deals with the specifics of the procedure for summary offences from the aspect of the legislative framework and practical application. By analysing the concept of the procedure for summary offences as acts of a singular normative model of criminal procedure, the conclusion is reached that what is in question is the particular procedural modality for a particular category of criminal acts which differ from the procedure for classic criminal offences regulated by punishment exceeding five years. This conclusion emerges from significant differences between inquiry and investigation, as well as from certain specifics in other stages of procedure. The central part of the paper deals with investigation as a formal procedural stage which is implemented before indictment for criminal acts punishable by a fine or jail sentence of up to five years. The issue of commencing investigation is observed, as is non-public investigation, the defendant's rights in the investigation (access to the case file, the defendant's request for evidentiary action, the evidentiary hearing), detention in investigation, and finalisation of the investigation. Also considered is the suggestion of the victim who has taken on prosecution for conducting the investigation. A special section is given to the legal means which the defendant can handle in the investigation. The author critically analyses the request for the re-taking of evidentiary action due to undelivered notices under Art. 213, para. 2 ZKP/13, a complaint to the judge of investigation for delaying proceedings, and a complaint for breaching the procedural rights of defence and unlawful investigation. It is precisely in this area that it is suggested to introduce new independent legal means of complaint for unlawful investigation as court control of the legality of the criminal prosecution, that is, the existence of positive and the absence of negative presumptions for conducting the investigation. By prescribing such legal means, the issue of when the criminal proceeding commenced would be resolved for offences with a prescribed jail sentence of up to five years. This is a chance to enable court control of the lawfulness of investigation. Besides the analysis of theoretical questions, the author states the results of research of state attorney practice conducted in the Split State Attorney Office from 2014 to 2017. The subject of investigation was the legal solutions prescribed in the provisions on investigation. The gained results show that the state attorney welcomed and effectively applied these legal solutions.

Keywords: criminal procedure, summary criminal offences, investigation, legal means, state attorney practice